

ترس برون در دیار خوزستان

■ گردآوری: فرزانه قنبریز

در منابع مکتوب طب سنتی ایرانی اسلامی ترس در ذیل بیماری های مغز، سر و قلب و به موازات اختلالات روحی و روانی نظیر مالیخولیا، صرع و... دسته بندی شده است. صاحب بستان الأطبا در قرن ششم هجری در این مورد چنین می نویسد: «اگر بگویند ترس چیست؟ بگو توقع امری مکروه. و اگر بگویند مالیخولیا چیست؟ بگو چیزی و وسوسه ها بر نفس و وحشت بدون سبب و گمانی فاسد بدون علت.»

ابن سینا این ترس بدون سبب را ناشی از خشکی مزاجی قلب می داند. در طب سنتی، ترس را حالت ناگهانی نفس به داخل برای فرار از امر نامطلوب می دانند. حکیم رازی در رویکردی خردمندانه به ترس از مرگ و متعاقب آن درمان بیماری های روحی نظیر افسردگی (غم و غصه)، با تشریح حالات شخص هراسناک از مرگ معتقد است: «شخص هراسناک در برابر انگاشت خویش از مرگ همی میرد، پس هم از انگاشت خود طی مدت طولانی، مردن های بسیاری براو گرد می آید.» او برای درمان چنین افکار هراس انگیزی جایگزینی افکار خوشایند به جای اندیشه های هراس انگیز را توصیه و بر آن است:

«روى گرداندن از آن و فراموش نمودن آن خود مفت و سوداست... نیکوتر و خوی پذیرتر برای نفس، چاره جویی و شکر دسازى در بیرون کردن اندوه از آن است... خردمند هرگز غم نخورد، زیرا هرگاه سبب آن را راند و اگر راندن آن به چیزی ممکن نشد در عوض بنای دلخوشی و روی برگشتن از آن نهد در زایش و بیرون کردن آن از خویش کار نماید.»

بر این پایه می توان نوعی همسانی میان برخی تعاریف و دیدگاه های روان شناسانی نظیر دیدگاه روانکاوی فروید در بحث ارضای کامروایی و تجسم عنصری که مطلوب فرد باشد را با نظرگاه های موجود در طب سنتی درباره هیجانات و از جمله ترس را تبیین نمود. در سنت پزشکی و فرهنگ عامه اقوام گوناگون ایرانی برای رفع ترس از روش های مختلف درمانی استفاده می نمایند، هرچند این روش های درمانی با توجه به پیشینه حیات مادی معنوی و باورمندی ها این اقوام

به همراه مادر یازن مذکور، تصور ذهنی با گمان خویش را در خصوص نقش پدید آمده بر تاوه ابراز می دارند. بدین گونه ضمیر پنهان خود را آشکار می سازند تا به یک نقش خیالی واحد برسند.

شرکت کنندگان در مراسم بر آنند که با تطبیق این نقش با فرد یا شی ای که برای افراد آن محل قابل قبول و شناخته شده باشد، منشا و عامل ترس فرد ترس خورده را شناسایی نمایند. در پوشهر جهت ترس برون، دختری به همراه مادرش در وسط کوچه یا گذر تنوری را گرم کرده و روی آن آب نمک می ریزند و نوزاد (بیمار) را از روی تنور سه بار با یکدیگر ردوبدل می کنند.

در خوزستان به هنگام ردوبدل کردن طفل ترس خورده این ورد خوانده می شود: «جنی، انسی، پرندی، آدمی، آدمیزادی، سگی، گربه ای، ببر که بریدم.» در برخی مناطق دیگر فرد ترس خورده می بایست فوراً انگشت خود را به نمک زده و بر روی زبانش قرار دهد و یا با انگشت بر روی عسل چنین بنویسد: «پیر رفت، شیر آمد، شیر دلیر آمد، یا کننده در خیبر ادرکنی! و آن عسل را شربت کرده بنوشد.» در روش درمانی مردم خراسان، شاخه ای بلند از درخت میم (تاک، مو) را که دارای هفت بند باشد را قطع نموده و قد مریض را با آن اندازه گیری می نمایند. آن گاه دو سر شاخه را از دو طرف بریده و دور می اندازند.

سپس شاخه را از محل هفت بند جدا نموده و پهلوی یکدیگر قرار می دهند و آن ها را دسته کرده و آنان را به مانند مرده ای کفن پیچ کرده و دور آن را با نخ می پیچند و بعد آن را با یک تکه زمه در سه شب نحس، یعنی شب شنبه، یکشنبه و چهارشنبه که از ماه تران به شکل آدمیزاد درمی آید بالای سر فرد هول زده قرار داده و صبح چهارشنبه دسته چوب و زمه را به قبرستان برده و دودسته چوب را در خاک گورستان دفن می نمایند و زمه را به خانه بازمی گردانند و آن را به هفت قطعه تقسیم می نمایند و روزی یک قسمت آن را به مریض می دهند. ■

منبع: روش های درمان ترس خوردگی در طب بومی اقوام ایرانی (با تاکید بر ترس برون در خوزستان) / محمد علی جودکی، فاطمه ترابی / فصلنامه تاریخ پزشکی سال چهارم، شماره دهم، بهار ۱

پس از فراهم نمودن وسایل و اسباب مذکور، مادری زن گیس سفید که در طب بومی سر رشته ای دارد. برای شفای طفل خود (معمولاً دختر) بر سر گذار آتشی را می افزود، سپس کاسه ای را پر از آب نموده و نمک را به آن اضافه می نماید و سکه هایی چند را در آن می اندازد. در مواردی که فرد ترس خورده دختر باشد، دو انگوی درهم حلقه شده را موسوم به دی دوت (مادر) و دختر درگوش لری) نیز در کاسه محتوی آب نمک قرار می دهد. رهگذران در انجام مراسم ترس برون صرفاً تماشاچی نبوده، بلکه کنش گران این مراسم هستند. آنان با ریختن آب دهان خود در کاسه محتوی آب نمک نفرت خویش را از عامل ترس ابراز می دارند. هم چنین نوعی همدلی و همدردی با خانواده بیمار را فراهم می سازند و موجب تصعید روحی آنان می گردند. مادر یا زنی که انجام ترس برون به عهده اوست، برای تشخیص علت ترس، با ریختن آب نمک موجود در کاسه بر روی تاوه میراثی داغ، نقش هایی را پدید می آورد که این اشکال و تصاویر به واسطه تبخیر آب و جد شدن نمک از آن بر پشت تاوه (ساج) نقش می بندد. در این هنگام برخی از رهگذران

در گستره ایران زمین متفاوت است، لکن میان عناصر و ابزار آلات به کار رفته در آن همسانی ها و پیوندهای مشترکی وجود دارد. در طب سنتی ایرانی برای درمان و معالجه ترس و اختلالات روحی مشابه و بیماری هایی که منشا آن را ضعف عمل قلب می دانستند؛ ضمادها و غذاهای گرم، نگاه کردن به فیروزه و یاقوت، نوشیدن آب طلا، جوشانده گل گاوزبان یا معجونی از دارچین، سنبل، پوست ترنج و بادیان (رازیانه)، دارچین و نوشیدن شربت بیدمشگ، گلاب، خوردن عسل و استنشام بوی خوش آن و نیز استفاده از ادویه مذهبی شناخته شده است، لیکن بر اساس رسمی کهن از دیرباز در مناطق جنوبی و سایر مناطق کشور، گونه ای مراسم سنتی در طب عوام جهت درمان و معالجه افراد ترس خورده وجود داشته که به ترس برون (برون درگوش بهبهانی ریختی دیگر از بریدن و قطع نمودن؛ در این جا به مفهوم دفع ترس) موسوم است.

در خوزستان به ویژه بهبهان برای انجام مراسم ترس برون وجود اسباب و ملزوماتی نظیر تاوه میراثی، آب، نمک، یک جفت انگوی درهم حلقه شده، آتش، آب دهان رهگذران و تماشاگران مراسم ضروری است.

برنامه ریزی عملی درمان عقب ماندگی ذهنی و ناتوانی رشدی

نویسنده: کلی. اچ. اسلاگرت، آرتور ای. جانگسما
مترجم: کامران گنجی
ناشر: انتشارات جیحون
قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

روان شناسی نخستین نظام بهداشت روانی است که اصول و معیارهای اخلاقی تدوین و به همگان ارائه کرده است. اینک پس از گذشت چندین دهه تدوین مجموعه برنامه ریزی عملی درمانی، به سرعت در حال افزایش است. این کتاب برنامه ریزی عملی درمان عقب ماندگی ذهنی و ناتوانی رشدی، با مقدمه استاد فقید دکتر فرهاد ماهر نمونه ای از این مجموعه بزرگ و تخصصی است. هدف این کتاب پوشش جامع تمامی نیازهای مراجعان با ناتوانی های رشد به شیوه ای مختصر است.

مطالعه این کتاب برای تمامی کسانی که به نوعی با افراد با ناتوانی های رشدی سروکار دارند از جمله والدین، معلمان استثنایی، مشاوران، روان شناسان، روان پزشکان، درمانگران زبان و گفتار، رفتاردرمانگران و تمامی دست اندرکاران جامعه بهداشت روانی سودمند است.

۱۰۰ مورد بالینی سکنه های مغزی

نویسنده: نوبویوکی ساکائی، نوبو اگاهارا
مترجم: جمشید جمشیدی
ناشر: انتشارات تیمورزاده
قیمت: ۲۹۰۰۰۰ ریال

انسجام نظام درمانی و پیشرفت فناوری در زمینه بررسی های بالینی و نحوه درمان بیماران عروقی مغزی، می تواند موجب شود تا بسیاری از بیماران

دچار سکنه مغزی از مرگ نجات یابند. روش بررسی بیماری و انتخاب نوع درمان و خدمات جانبی دیگر که در این کتاب با دقت و ظرافتی لازم شرح داده شده اند، گنجینه شایسته ای برای ارتقاء دانش عموم دانشجویان پزشکی و کادر پیراپزشکی به شمار می رود. ضمایم ارزشمند اضافه شده توسط مترجم، تاثیر این حضور درخشان را یادآور می شود. همچنین که این کتاب زیر نظر دکتر هروهبکو کیکوچی و دکتر تورو کیتا در کشور ژاپن به رشته تحریر درآمده، در ایران نیز زیر نظر دکتر بابک زمانی رئیس انجمن سکنه مغزی ایران ترجمه شده است. این کتاب نیز مانند سایر آثار منتشر شده توسط نشر تیمورزاده از هنر و تکنیک های علمی گرافیکی برای استفاده موثر دانشجویان و متخصصان پزشکی بهره جسته و با توضیحات کوتاه و کافی در حاشیه نمودارها و به ویژه تصاویر رنگی، رضایت خوانندگان را از یادگیری بر اساس تشریح موردی، فراهم می سازد. ■

لاکتول
Lactol

تعادل و سلامتی

موارد مصرف

- < کمک به درمان اسهال ناشی از مصرف آنتی بیوتیک و اسهال های عفونی
- < کمک به بهبود علائم بیماری سندرم روده تحریک پذیر: اسهال، نفخ، یبوست، درد شکم
- < کمک به پیشگیری از ابتلا به اسهال مسافرتی
- < تقویت سیستم ایمنی بدن
- < کمک به برطرف کردن بوی بد دهان

ترکیبات: لاکتوباسیلوس کوآگولانس و فروکتو الیگو ساکارید

Natures Only
NATURES WEALTH FOR GOOD HEALTH

- تسریع بهبودی
- رفع درد ناشی از زونا
- دفعات مصرف کمتر

شرکت داروسازی ایران هورمون
IRAN HORMONE PHARMACEUTICAL Co.

Tab. Valacyclovir
Valacyclovir Hydrochloride
Anti Virus

قرص والاسیکلوویر
والاسیکلوویر هیدروکلراید
۵۰۰ و ۱۰۰۰ میلی گرم
ضد ویروس

دارای گواهینامه اشتهار به کیفیت دومین دوره
جایزه ملی کیفیت غذا، دارو و بهداشت ایران
دارای گواهینامه ISO 9001 / 2008

Tel : 021 - 44905517 - 19
www.iranhormone.com